

پژوهشکده شورای نگهبان

اصول قانون اساسی

در پرتو نظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل چهارم

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۴۳

تاریخ: ۱۳۹۳/۸/۲۶

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل چهارم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۴۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۸/۲۶

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

- ۱- اصل چهلم..... ۲
- ۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی..... ۲
- ۱-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی..... ۲
- ۲-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی..... ۲
- ۳-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح بیمه کارگزاران مخابرات روستایی..... ۲
- ۴-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران..... ۳
- ۵-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری..... ۳
- ۶-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان..... ۴
- ۷-۱- نظر شورای نگهبان در خصوص طرح ممنوعیت اشتغال به بیش از یک شغل..... ۵
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران..... ۵
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان..... ۵
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی..... ۵
- ۵- تذکره‌های ارشادی و قانونی شورای نگهبان..... ۵

اصل چهارم

هیچ‌کس نمی‌تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۱۵۳۷ مورخ ۱۳۸۰/۳/۱۹ شورای نگهبان در خصوص طرح

تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- این مصوبه حقوقی را برای بیگانگان منظور نموده است که اعمال آنها

موجب اضرار به اتباع کشور و یا تجاوز به منافع عمومی می‌باشد.^۱

۲-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۷۱۶ مورخ ۱۳۸۰/۹/۹ شورای نگهبان در خصوص طرح

تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۸/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲-۱- تبصره (۳) ماده (۲)، عبارت «قانون تملک اموال غیر منقول و

اصلاحیه‌های بعدی آن»، اصلاحیه‌ها مشخص شود تا اظهار نظر گردد. همچنین اطلاق آن مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی شناخته شد.

۲-۲-۱- بند (ج) ماده (۱۶) چون در مواردی موجب اضرار می‌شود، خلاف شرع

و مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی شناخته شد.^۲

۳-۱- نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۸۵۰ مورخ ۸۸/۳/۱۳ شورای نگهبان در خصوص

طرح بیمه کارگزاران مخابرات روستایی مصوب ۱۳۸۸/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۳-۱- علی‌رغم اصلاح به عمل آمده در تبصره (۱) ماده واحده،^۳ اشکال قبلی

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل دوم، شماره ۱-۳-۱.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل دوم، شماره ۱-۳-۱.

۳. ماده واحده- شرکت مخابرات ایران مکلف است بر اساس قوانین تأمین اجتماعی و ضوابط و شرایط مقرر در قانون کار، حق بیمه تمام کارگزاران مخابرات روستایی اعم از شاغل و کارگرانی که به پیمانکار مخابرات روستایی تبدیل شده‌اند، پرداخت نماید.

تبصره ۱- منابع مالی حق بیمه جهت مصارف موضوع ماده فوق‌الذکر از محل منابع داخلی شرکت مذکور و فروش سهام شرکت مخابرات ایران و با عنایت به استفساریه بند (س) تبصره (۹) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور و بر اساس قراردادهای موجود مبنی بر تعهد پرداخت حق بیمه کارگزاران

این شورا کماکان به قوت خود باقی است. علاوه بر این اطلاق تبصره مزبور نسبت به بخش خصوصی در مورد سهامی که قبلاً به اشخاص واگذار شده، مغایر اصول ۴۰ و ۴۷ قانون اساسی شناخته شد.

۴-۱- نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۳۰۰۰ مورخ ۱۳۸۸/۳/۲۳ شورای نگهبان در خصوص طرح ایمنی زیستی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۸/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی:

۴-۱-۱- در ماده (۱۰)،^۱ اطلاق استثناء در خصوص پژوهش‌های میدانی حتی نسبت به مواردی که احتمال وقوع خطر باشد، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی شناخته شد.

۵-۱- نظر شماره ۸۹/۳۰/۳۸۰۳۶ مورخ ۱۳۸۹/۲/۴ شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری مصوب ۱۳۸۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی:

۵-۱-۱- اطلاق ماده واحده از این جهت که شامل چاه‌های حفر شده غیر مجاز در حریم چاه‌های مجاز دیگر می‌شود، خلاف موازین شرع می‌باشد و نیز چون موجب

مخابرات روستایی توسط شرکت مزبور تأمین و در بودجه سنواتی پیش‌بینی می‌گردد. با عنایت به اظهار نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۲۸۵۰ مورخ ۸۸/۳/۱۳ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد. مصوبه مورخ ۱۳۸۸/۱۰/۱۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده واحده- دولت مکلف است، ضمن درج در بودجه سال ۱۳۸۹، حق بیمه کلیه کارگزاران مخابرات روستایی (از هر نوع بیمه) را بر اساس دوره کارگزاری، نسبت به سنوات کارکرد آنان که بابت آنها بیمه پرداخت نشده است، بر مبنای سهم کارفرما و صرفاً بابت حق بیمه از محل بودجه سال ۱۳۸۹ و حداکثر تا پایان سال مذکور پرداخت نماید. این پرداخت مشمول جریمه تأخیر نمی‌شود و از هر نوع جریمه‌ای معاف است. هر نوع پرداخت بابت خدمات این کارگزاران بعد از واگذاری در بورس بر عهده شرکت طرف قرارداد با آن کارگزاران می‌باشد.

۱۰- ماده ۱۰- پژوهش‌های آزمایشگاهی، گلخانه‌ای و میدانی محصور موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی و همچنین امور مربوط به دارو و فرآورده‌های مرتبط که مصارف انسانی دارد، از شمول مفاد این قانون مستثنی می‌باشد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

عبارات ابتدایی ماده (۱۰) با حذف عبارت «و میدانی محصور» به شرح زیر اصلاح شد:

۱۰- پژوهش‌های آزمایشگاهی و گلخانه‌ای موجودات زنده تغییر شکل یافته ژنتیکی و همچنین امور مربوط به دارو و فرآورده‌های مرتبط که مصارف انسانی دارد، از شمول مفاد این قانون مستثنی می‌باشد.

اضرار به دیگران و عموم می‌گردد، خلاف موازین شرع و مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی شناخته شد.^۱

۱-۶- نظر شماره ۳۹۰۲۵/۳۰/۸۹ مورخ ۱۳۸۹/۴/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸، مصوب ۱۳۸۹/۴/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۶-۱- اطلاق ماده واحده از این حیث که حقوق مادی مورد نظر، در مواردی که عرف این حق را متعلق به اشخاص مذکور نمی‌داند، خلاف موازین شرع شناخته شد و از نظر اینکه تعلق این حق به طور دائم به آنان، موجب اضرار به منافع عمومی می‌شود، مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی است.^۲

۱. ماده واحده- وزارت نیرو موظف است ضمن اطلاع‌رسانی فراگیر و مؤثر به ذی‌نفعان، طی دو سال تمام پس از ابلاغ این قانون، برای کلیه چاه‌های آب کشاورزی فعال فاقد پروانه واقع در کلیه دشت‌های کشور که قبل از پایان سال ۱۳۸۵ هجری شمسی حفر و توسط وزارت نیرو و دستگاه‌های تابعه استانی شناسایی شده باشند و بر اساس ظرفیت آبی دشت مرتبط، مشروط به اجراء آبیاری تحت فشار توسط متقاضی پروانه مناسب صادر نماید.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در خط پنجم ماده واحده، عبارت «و با رعایت حریم چاه‌های مجاز» بعد از عبارت «دشت مرتبط»، اضافه گردید همچنین در خط آخر، کلمه «بهره‌برداری» جایگزین کلمه «مناسب» گردید.

نظر شماره ۳۸۵۷۰/۳۰/۸۹ مورخ ۱۳۸۹/۳/۱۲ شورای نگهبان در خصوص طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری مصوب ۱۳۸۹/۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی:

ایراد ... شورای نگهبان با توجه به اصلاح به عمل آمده رفع گردید و لیکن اشکال شرعی مربوط به قسمت دوم آن (اضرار به دیگران و عموم) و اشکال اصل ۴۰ قانون اساسی کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

در سطر پنجم ماده واحده، عبارت «و عدم اضرار به دیگران و عموم» بعد از عبارت «چاه‌های مجاز» اضافه گردید.

۲. ماده واحده- ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸، به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف می‌گردد.

ماده ۱۲- حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون به موجب وصایت یا وراثت منتقل می‌شود و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی منتقل نشده باشد، به منظور استفاده عمومی در اختیار حاکم اسلامی (ولی فقیه) قرار می‌گیرد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۵/۳۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده به شرح ذیل اصلاح شد:

ماده واحده- ماده (۱۲) قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ و تبصره آن، به شرح زیر اصلاح می‌گردد.

۷-۱- نظر شماره ۴۹۳۱۸/۳۰/۹۱ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۱ شورای نگهبان در خصوص طرح ممنوعیت اشتغال به بیش از یک شغل مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۶ مجلس شورای اسلامی:

۱-۷-۱- اطلاق ماده (۶) با توجه به عدم وجود زیرساخت‌های لازم و بار مالی مصوبه، از حیث اضرار به عموم، مغایر اصل ۴۰ قانون اساسی شناخته شد. همچنین اطلاق این ماده، مغایر اصل ۱۴۱ قانون اساسی نیز می باشد.

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اسانامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

ماده ۱۲- مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می شود، از تاریخ مرگ پدیدآورنده، پنجاه سال و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی منتقل نشده باشد، برای همان مدت به منظور استفاده عمومی در اختیار حاکم اسلامی (ولی فقیه) قرار می گیرد.

تبصره- مدت حمایت اثر مشترک موضوع ماده (۶) این قانون، پنجاه سال بعد از فوت آخرین پدیدآورنده خواهد بود.

۱. ماده ۶- اشتغال هم‌زمان کارکنان ستادی وزارتخانه‌های «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» و «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» و سازمان‌های وابسته، هیئت رئیسه دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی کشور، رؤسای بیمارستان‌ها و شبکه‌های بهداشتی و درمانی، کارکنان ستادی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی، ادارات کل سازمان‌های بیمه‌گر، کلیه شاغلین در بخش بهداشت و درمان دستگاه‌ها و نهادهای عمومی در بخش خصوصی، تحت هر عنوان اعم از رسمی، پیمانی، شرکتی، قراردادی، موردی، کارمزدی و ساعتی ممنوع است و متخلفین برابر این قانون مجازات می‌شوند. (در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم نکهبان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا و تحت تاثیر بیج قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون بیج ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir